

Др Мирослав Драшкић
Никола Пантелић

РАЗМАТРАЊА О СТАНОВНИШТВУ РЕСАВЕ

УВОД

Ресава у географском и етнолошком смислу припада сливу истоимене реке која се код Свилајнца улива у Велику Мораву. Станоје Мијатовић у антропогеографским испитивањима Ресаве није се задржао строго у њеним географским оквирима¹. У Ресаву је убројао и извештао број села која су смештена поред Велике Мораве зато што њихово становништво по својим културним особинама припада Ресави као посебној географској предеоној целини.² Поред тога Ст. Мијатовић је испитивао и становништво села Дубоке и Буринаца, која се налазе на северу области у сливу реке Млаве.³ У својој монографији исти писац је обрађивао још и нека села Ђупријске мораве, која су по композицији становништва слична ресавским селима.⁴ И наша истраживања су се углавном одвијала у границама које је као оквир себи поставио Ст. Мијатовић, али су више била усмерена на села у самом сливу Ресаве. Заправо, наша разматрања о становништву Ресаве обухватају територије данашњих општина Деспотовац и Свилајнац, у чијим се оквирима налазе сва насеља која је још Мијатовић уврстио у ову област и неколико села која данас припадају општинама Ђуприја и Светозарево⁵. У време Мијатовићевих испитивања 1907. и 1926. године постојали су на овој територији срезови деспотовачки и ресавски са седиштем у Деспотовцу односно Свилајнцу, са чијим се границама углавном поклапају и данашње општине.

Источни део области заузима општина Деспотовац у којој су села: Стрмостен, Јеловац, Жидиље, Језеро, Поповњак, Ресавица (село), Ресавица (рудник), Кованица, Стењевац, Двориште, Сладаја, Балајинац, Бељајка, Богава, Брестово, Буковац, Деспотовац (варошица), Деспотовац село (бивши Војник), Грабовица, Јасеново, Липовица, Ломница, Медвећа, Милива, Пањевац, Плажане, Трућевац, Велики Поповић, Ви-

¹ Станоје Мијатовић, *Ресава*, Српски етнографски зборник XLVI, Београд 1930, 101

² Села поред десне обале Велике Мораве, која је Ст. Мијатовић убројио у Ресаву су: Гложане, Бресје, Радошин, Војска, Мачевац, Гладна (данас Добра Вода), Богава и Витежево. Исто, 101.

³ Исто 101

⁴ Ђупријској Морави припадају села: Рајкинац, Дубока, Мали Поповић, Глоговац, Драммировац, Исаково и Вирине. Исто, 101 и карта у прилогу.

⁵ Поред споменутих села у напомени 4, овим општинама припада још и село Добра Вода.

танце и Златово. На територији ове општине, рударско насеље Ресавица новијег је постојања; оно није постојало у време Мијатовићевих истраживања. У Ресавици је центар Ресавско-моравског угљеног басена (РЕМБАС) са дирекцијом рудника и модерном сепарацијом. Становништво овог насеља је по етничкој припадности најразноврсније. Поред насељеника из ресавских села има и већи број досељеника из других крајева наше земље.

Северозападни део области заузима општина Свилајнац са насељима: Бобово, Бресје, Црквенац, Дубље, Дубница, Буринац, Гложане, Грабовица, Кушићево, Купиновац, Луковица, Мачевац, Проштинац, Радошин, Роанда, Роћевац, Седларе, Суботица, Свилајнац, Тропоње, Војска и Врлане.

У географском и привредном погледу цела Ресава дели се на два дела, доњу и горњу Ресаву, чије је границе фиксирао и Мијатовић, а поклапају се углавном са границом двеју ресавских општина. Доња Ресава обухвата насеља од Медвеће и Суботице па низ реку Ресаву до њеног утока у Велику Мораву. Горња Ресава се простира од поменутих села па узводно уз Ресаву и њену притоку Ресавицу.⁶ Горња Ресава је претежно брдовита област (у народу се назива „планина“), а то је условило да њена основна привредна грана у прошлости буде сточарство. Међутим, благодарећи богатим налазиштима мрког угља данас је рударство избило у први план.⁷ У доњој Ресави главна привредна грана је земљорадња са интензивним сточарством. Ово је условљено пространом плодном долином доњег тока Ресаве. Ова подела унеколико се одражава и на културни пресек целе Ресаве. Наиме, нове културне тековине и промене прво су захватале доњу Ресаву као приступачнију и ближу важној моравско-вардарској комуникацији, па тек онда горњу Ресаву, у којој су опет нека потпланинска села, као Сладаја и Ломница, највише заостајала.

Ресава у етничком и културном погледу по својим карактеристикама припада источној Србији, која се одликује низом посебних етничких и културних појава у односу на остале крајеве Србије, посебно западне. Ту пре свега долази порекло и композиција становништва, традиционални начин привређивања, затим обичаји, ношња, игра и друго⁸.

Ресава, као и већи део источне Србије северно од планине Ртња, насељена је мешовитим становништвом. Заправо српским становништвом косовско-ресавског дијалекта и влашким двојезичним становништвом — српског и провицијално румунског говора. Полазећи од ове основне карактеристике, покушаћемо да дамо одговор на неколика питања: да ли је Ресава кроз историју била континуирано насељена и каквог је етничког састава било њено раније становништво; од када и одакле потиче данашње српско и влашко становништво и

⁶ Ст. Мијатовић, нав. дело, 102

⁷ П. Томић, *Опште напомене о привреди у горњој Ресави*, Гласник Етнографског музеја, књ. 25, Београд 1962, 11—13.

⁸ Упор. Ј. Цвијић, *Балканско полуострво*, Београд 1922, 229 и даље Т. Р. Борђевић, *Кроз наше Румуне*, Београд 1906, 5; Т. Р. Борђевић, *Из Србије кнеза Милоша* (становништво — насеља), Београд 1924, 90; и даље; Етнолошка истраживања у горњој Ресави, Гл. етног. музеја, св. 25.

међусобни етнички и културни односи српског и влашког становништва.

За утврђивање савременог размештаја српског и влашког становништва у Ресави морали смо се ослањати искључиво на недавна етнолошка истраживања горње Ресаве,⁹ као и на наша истраживања претежно у доњој Ресави током 1964. и 1965. године. Све званичне статистике још од средине 19. века нигде не издвајају Влахе као посебну народносну групу, па према томе ни села у којима они живе. Ово произилази из чињенице што се Власи заиста и званично и интимно с малобројним изузецима, а што су наша испитивања још једном и потврдила, осећају да су српске народности и ако их од суседних Срба издваја посебан језик и извесне специфичне културне одлике (ношња, на пример). Ни Ст. Мијатовић за овај проблем није показао већи интерес у поменутом делу, осим у одељку у којем се дају подаци о појединим насељима, где узгред констатује која су влашка села. Он непосредно не утврђује укупан број влашког становништва у Ресави, нити међусобни бројчани и културно-етнички однос ове две етничке групе.

Данас у општини Деспотовац од 29 насеља три су чисто влашка (Ресавица (село), Бељака и Јасеново), затим већи део села Жидиља, у којем територијално живе подвојено од Срба. Поред овога у још неколико села (Језеро, Поповњак и др.) влашке породице насељене су појединачно. У општини Свилајнац налазе се такође три чисто влашка села: Бобово, Суботица и Мачевац, док су села Дубница, Тропоње и Проштинац мешовита са претежно влашким живљем.¹⁰ Поред тога Ресави припада Добра Вода, такође влашко село, али је оно административно у општини Светозарево (види карту бр. 1).

Према попису становништва за 1961. годину у општинама Деспотовац и Свилајнац укупно је било 66.177 становника.¹¹ Тачан број влашких становника можемо утврдити само за шест поменутих влашких села, који износе 6.842. Према нашим проценама у преосталим мешовитим селима живи још око 2.300 Влаха. Према томе укупан број влашког становништва у Ресави износио је до 10.000 или 12% у односу на целокупан број становника Ресаве.

КРАТАК ИСТОРИЈСКИ ПРЕГЛЕД

Из предримског периода у Ресави за сада не постоје археолошка налазишта. У римско доба административно је припадала провинцији Мезија, касније Горња Мезија. У то доба кроз Ресаву је пролазио познати пут *Via Militaris* који је водио до Сингидунума преко Виминацијума на југ. Од Виминацијума се заправо тај пут рачвао у два правца. Један је водио десном обалом Млаве, а други десном обалом Мора-

⁹ Етнолошка истраживања у горњој Ресави, Гл. етног. музеја, св. 25.

¹⁰ Према нашим истраживањима. О размештају српског и влашког становништва види још и код П. Томић, *Увод, Етнолошка истраживања у горњој Ресави*, Гл. етн. музеја, св. 25, 9.

¹¹ Према подацима из пописа становништва Савезног завода за статистику из 1961. године.

ве. Та два пута састајала су се код Idimum-а — данашњег села Медвеђе у Ресави. Одатле је *via Militaris* ишао даље на југ преко *Noggeum Margi* — данашња Буприја¹² Из овога се види да је Ресава у римско доба била на важном војно-стратегичком и трговачком путу.

Кроз цео средњи век од турског периода ишла је по овој некадашњој римској цести главна магистрала која је повезивала средњу Европу и Византију.¹³ У том историјском периоду данашња Ресава улазила је у склоп средњовековног Браничева, које је у раном средњем веку често прелазило из византијске власти у мађарску власт.¹⁴ Крајем 13 века Браничево за владе Драгутина заузимају Срби, па је од тада и Ресава у склопу средњовековне српске државе све до њене коначне пропасти.¹⁵ Међутим, по Чедомиру Марјановићу Ресава није припадала Браничеву. По њему јужна граница Браничева ишла би од Кушијева па испод Ждрела на Млави и затим на планину Бељаницу. Јужно од ове границе је Петруса, Петрушка област или Петрушки предео.¹⁶ Даље наводи да се у летописима помиње Петруса у вези зидања Раванице. У Пећском препису се вели да је кнез Лазар сазидео цркву Раваницу с градом: „вѣ Петрусѣ“; „у цетињском препису стоји: „кучаинские вѣ странѣ Петрусѣ“ а у студеничком: „вѣ странѣ Петрушѣ“.¹⁷ Али, Петрушка област је заузимала знатно већи простор према југу него данашња Ресава, а прелазила је и на леву обалу Велике Мораве. Тек касније после подизања манастира Ресаве (Манасије) цео предео је почео да се назива Ресава да би се временом назив свео само на слив реке Ресаве. Иначе, Петруса „је била крајиште“, зато што се налазила на периферији државе¹⁸.

За Ресаву је посебно важан период Деспотовине, када доживљава прави процват. Стефан Лазаревић почетком 15. века почео је да гради своју задужбину Ресаву, манастир са градом касније назван Манасија, „изабравши место близу старог пута од Браничева и Голубца и тамошњих угарских граница у унутрашњост земље његове“¹⁹. Познато је да је манастир Ресава за владе Стефана Лазаревића био важно културно средиште Балканског полуострва у коме су се окупљали чувени људи ондашњег времена. Константин Филозоф је, као што је познато, основао чувену књижевну и правописну школу.²⁰

¹² Ј. Ердељановић и Р. Т. Николић, *Трговачки центри и путеви*, Београд 1899, 77—78.

¹³ Јиречек—Радонић, *Историја Срба*, I, Београд 1922, 191 и 195 — Овом магистралом ишли су и крсташки походи 1172. и 1189. године

¹⁴ Исто, 195 и 214; *Историја народа Југославије I*, Београд 1953,

¹⁵ Јиречек — Радонић, нав. дело, 246; *Историја народа Југославије I*, Београд 1953, 351

¹⁶ Др Чед. Д. Марјановић, *Буприја, Параћин и Јагодина, Историјски и културни преглед*, Темнишки зборник књ. III, Београд 1936, 65 и даље

¹⁷ Исто, 65; Љуба Стојановић, *Стари српски родослови и летописи*, Београд 1927, 90 и 91

¹⁸ Др Чед. Д. Марјановић, нав. дело, 66

¹⁹ Ст. Новаковић, *Срби и Турци XIV и XV века*, Издање Бупићеве задужбине XXXIII, Београд 1893, 318

²⁰ *Манасија* (историја — живопис), Редактори Стеван Томић и Радомир Николић, Републички завод за заштиту споменика културе, саопштења, VI, Београд 1964, 18—19

Из свега излази да је Ресава нарочито у средњовековној Србији, посебно Деспотовини, била на важној ондашњој комуникацији, што је условило да као област добије економски и културни значај.

Кроз цео турски период Ресава је административно припадала Смедеревском санцаку.²¹ Цариградски друм за време турске владавине не пролази кроз Ресаву, пошто од Смедерева ка југу до Буприје иде левом обалом Мораве.²² Премештање ове важне магистрале имаће значаја у каснијој историји Ресаве по њено становништво и њен културни профил. И поред тога што Ресава остаје по страни ове важне комуникације, из тог времена о њој имамо више помена економске природе, у чијим контекстима налазимо посредних података о становницима и насељима у Ресави. Тако почетком 16. века помињу се поред кадилука Браничево још и нахије Омоље и Ресава.²³ Средином 16. века помињу се и „дербенцијска села Жабари и Миросава у Ресави“ чија је дужност била да чувају путеве и обезбеђују саобраћај кроз тешко проходне крајеве.²⁴ Поменута села данас не припадају Ресави већ се од ње налазе нешто северније. И из тога се може закључити да су границе Ресави кроз историју мењане, заправо да је појам Ресаве првобитно означавао пространу област на десној обали Мораве од Млаве до Сталаћа.

Крајем 17. и током 18. века настаје период аустро-турских ратова и народних буна за национално ослобођење. Од 1718. до 1739. године Ресава потпада под аустријску да би потом поново потпала под турску власт.²⁵ Крајем 18. века за време Кочине крајине становништво Ресаве узима видног учешћа у овом рату.²⁶ У току првог и другог српског устанка Ресава је била одмах ослобођена, да би се коначно уклопила у историјске токове српске грађанске државе 19. века.

НАСЕЉЕНОСТ И СТАНОВНИШТВО

И ако за сада са територије данашње Ресаве нема непосредних археолошких података о њеном становништву из предримског периода, познато је да су је насељавали Трачани. Они су насељавали све области северног дела Балканског полуострва источно од Мораве.²⁷ На до сада познатим римским споменицима из данашњих села Медвеђе (римски *Idimum*) и Пањевца,²⁸ нема непосредних доказа о етничком саставу становника на овој територији у римско доба. Међутим, и за тај период зна се да су ту и надаље присутни Трачани који се већ тада под утицајем римске културе почињу романизовати.²⁹

²¹ Историја народа Југославије II, Београд 1960, 66 и даље

²² Исто,

²³ Исто 75

²⁴ Исто, 76

²⁵ Исто, 1279

²⁶ Душан Пантелић, *Кочина Крајина*, СКА, Посебна издања књ. VXXVIII, Друштвени и историјски списи, књ. 32, Београд 1930, 142

²⁷ Боровоје Дробњакковић, *Етнологија народа Југославије*, I, Београд 1961, 34 и литература на означеном месту.

²⁸ Бранка Јеличић, *Idimum*, *Arheološki pregled* 1960, Београд 1962, 119—120; Isti, *Bronzani žižci u Narodnom muzeju*, *Zbornik narodnog muzeja* br. 2, Београд 1959, 73—83

²⁹ Историја народа Југославије II, 47

Продором Словена на Балканско полуострво, Ресаву насељавају словенска племена која неки писци називају Браничевци и Моравци.³⁰ И заиста, област источно од Мораве на југ до Равна (Буприје), позната је касније у срењем веку под називом Браничево, а у њеном саставу налазила се и Ресава.³¹ Крсташи који су кроз ову област пролазили 1172. године идући за Свету земљу помињу да су били нападнути од Срба.³² Нешто касније, 1189. године немачку крсташку војску у овој области напали су византијски најамници Грци, Бугари, Срби и Власи.³³ Маколиво да су ови извори штурни, они нам ипак могу послужити као извесна оријентација о саставу становништва тога доба на територији источног дела Србије.

Први писани историјски споменици о ресавским селима потичу из 14. века, из времена средњовековне српске државе. У хрисовуљи којом кнез Лазар дарује села манастиру Раваници, који се налази нешто јужније од Ресаве, помињу се поред осталих и села која се и данас налазе у Ресави: Боуковџь, брод на Гложанеџь на Моравџь (данас је ту село Гложане), Дрџьмировџьци Жидилиџь Нсакоко, Прошинџьци (данас постоји село Простинац), Станџьци (биће да је данашње село Стењевац), Соуџьотица.³⁴

Наглашено је већ да је за Ресаву посебно важан период српске Деспотовине, период кад је овај крај без сваке сумње доживео завидан економски и културни просперитет у балканским релацијама. Низ историјских монографија саопштавају нам о културној улози манастира Ресаве потоње Манасије како за уже моравско подручје тако и за целу ондашњу Србију.³⁵ Међутим, у историјским изворима тога времена нема помена о становништву Ресаве, управо из времена када је читава ова област вероватно била густо насељена. Основни историјски извор, даровна повеља манастиру Ресави, који би нам верујемо најсигурније пружио податке о називима ондашњих насеља у околини манастира и евентуално о саставу њиховог становништва, или никад није ни постојала, пошто је Стефан Лазаревић манастир Ресаву изгледа подигао као своју дворску цркву са одређеним наменама, или се касније изгубила. Из текстова Константина Филозофа „учитеља српског“, граматика, преводиоца и историчара, који је о свим догађајима тадање Србије, а нарочито о свему што се односило на деспота Стефана, његов живот и рад, био непосредно и најпотпуније обавештен, сазнајемо само да је у ондашњој Ресави бујао интензиван живот и цветала култура. О самом зидању манастира Константин говори у 52. глави Житија:

„И свуда дакле, сваком журбом и најлепшим стварима и многочасним највештијим радницима, најискуснијим живописцима, ако их је игде било, и златом многим и

³⁰ Боривоје Дробњаковић, *Етнологија народа Југославије*, први део, Београд, 1960, 80.

³¹ *Историја народа Југославије* I, 340, 349, 350, 351, 382

³² *Жиречек* — Радонић, наведено дело, 191

³³ Исто, 195

³⁴ Б. Даничић, *Ријечник из књижевних старина српских I — III*, Београд 1864.

³⁵ Манасија, 18 и даље као и литература на означеном месту

шарама цветним, — а слаше чак и на острва и посвуда — и тако многим и неизреченим трошком сврши се и украси дом и град око њега оптежући насеља изванредна. И сабра од свуда предумишљено и многоугледне иноке и насели ту. Даде још и приложи села и винограде и још у свим својим крајевима, потписавши, даде. Ризнице овде из дана у дан полагаше. Сачини ту себи и гробницу у коју се, мало после, положи. Даде још и многоцењене иконе, бисерјем и златом украшене и сваке књиге службене и одежда и сасуда црквених довољно, с великим бисерјем и златом украшених, толико много да превазилажаше и изабране лавре Свете Горе... Поче дакле зидати обитељ ову у години 6915³⁶, Храм у Ресави у све дане живота свога не остави у оскудици, но утврђиваше сваким најбољим давањем и надгледањем“³⁷.

Ово свесрдно старање о манастиру није трајало дуго, свега непуних десетак година, јер довршивши Ресаву 1418. године деспот Стефан умире јула 1427. године. После његове смрти наступају тешки дани за српску државу и зато по свему судећи вероватно ће заувек остати много непознатог из збивања која су чинила не само живот самог манастира као културног средишта тадашње Србије, већ и живот људи који су га градили, одржавали и обнављали, управо живот оног народа који је око њега живео и умирао.³⁸

Из свега изнетог тешко је данас тачно утврдити какав је састав становништва био у Ресави у средњем веку све до пропасти српске државе. На основу општих етнолошких знања о становништву и култури Србије ондашњег доба можемо претпоставити да је Ресава била настањена претежно словенским, управо српским живљем. Извори и литература, као што смо видели, помињу Србе, али недвосмислено говоре и о Власима. Нема сумње да је старо романизовано становништво учествовало са извесним процентом у етничкој композицији читаве средњовековне Србије, па и саме Ресаве. Мада је сасвим сигурно највећи проценат тог становништва продором Словена према југу био потиснут из долине Мораве па следствено томе и долине Ресаве.

*
*   *

Извесних података о насељености и становништву Ресаве имамо из прва два века турске окупације, али се у њима директно не помињу

³⁶ Година 6915. одговара по нашем рачунању 1407. години.

³⁷ Манасија, 15—18

³⁸ Исто 14

имена насеља. У другој половини 15. века посаду у граду Ресави сачињавали су поред Турака још и хришћани. И једни и други поседовали су тимаре, па се помиње да их је имао и манастир. Исти извори помињу и мајсторе ослобођене раинских дажбина.³⁹ И касније, око 1476. године помињу се манастири Раваница и Ресава као спахије са својим имањима, али се насеља не спомињу.⁴⁰ Из горе поменутих података можемо закључити да је Ресава после пада деспотовине у турске руке била насељена поред домаћег живља још и Турцима и припадницима других народности који су дошли са њима. И за 16. век знамо да је била насељена углавном домаћим становништвом. Извори помињу да је у то доба у „кадилуку Браничево и нахијама Омоље и Ресаве било 203 војнука са 818 јамака“.⁴¹ Познато је да су војнуци били домаће становништво са војничким дужностима чувања граница, путева и обезбеђења саобраћаја. У ово време долази и до прве велике промене домаћег становништва у Ресави. Из турских дефтера и угарских извора обрађених у нашој историјографији утврђено је да се крајем 15. и почетком 16. века становништво из северне Србије почело масовно пресељавати у Угарску. Истовремено се у земљорадничке крајеве северне Србије и Поморавља насељавају власи, средњовековно сточарско становништво из области Старог Влаха, са Дрине, из Херцеговине и из црногорских Брда.⁴² Тако је на пример у смедеревском санџаку, који је обухватао скоро читаву северну Србију, око 1516. године, морало бити већ преко 12 000 сточарско-влашких кућа.⁴³ Ова збивања и промене становништва у северној Србији нису могла, претпостављамо, да мимоиђу ни Ресаву, јер она као област у целини припада баш том делу Србије. Из разумљивих историјских разлога и културног стања ове области у то доба, о етничком саставу становништва није сачувано довољно података. Становништво северне Србије било је врло покретљиво и касније у току турске владавине. „Честе сеобе становништва биле су изазване и примитивном обрадом земље која је испошћавала оранице. До пред крај XVI века последице које су настале из стратешког положаја Србије нису биле катастрофалне за пољопривреду. Али ратови и покрети у народу крајем XVI и почетком XVII века донели су опустошење северне Србије и суседних области, јер се у њима тада задржавају и зимују већи континенти војске“.⁴⁴

Развојем турског феудализма долази до све већих супротности између домаћег становништва — раје и турских феудалаца. Тај антагонизам највише се одражава крајем 17. и почетком 18. века кад је дошло до великог економског и политичког притиска на рају. У таквим условима долази и до народних покрета и буна у Србији и аустро-турских ратова. Таква економска и политичка ситуација неминовно се одразила на насеља и становништво у Ресави. Историјска последица ових збивања је познато ново велико пресељавање српског ста-

³⁹ Историја народа Југославије II, Београд 1960. 77 и 78

⁴⁰ Исто, 73

⁴¹ Исто, 75

⁴² Исто, 78 и 81.

⁴³ Исто, 81

⁴⁴ Исто, 480 и 481

новништва, посебно 1690. године у данашњу Војводину. Један аустријски списак насеља из 1718. године показује да је у Ресави тада било насељено само 16 места према 54 ненасељена.⁴⁵ Године 1721. у Параћину и Ресави било је свега 28 насељених места.⁴⁶ Из спискова и аустријских карата из времена аустријске окупације северне Србије сазнајемо да се као ресавска помињу следећа села: Алакија (?), Бобова, Војска, Гложане, Грабовац, Грабовица, Иванковац, Јеловац, Јонце (вероватно некадашње Бонце), Мачевце, Мирисава, Ораше, Поповић, Свилаинац, Сење горње и доње, Срњак, Суботица, Цењевац и Чимаре.⁴⁷ Из истог времена потичу и спискови ексарха београдског, управо из 1733. године. У овим списковима се помињу у Ресави ова села: Орашје, Пањевац, Јеловац, Грабовац, Поповићи, Бонци, Грабовица, Свилајнци, Гложани и Војска.⁴⁸ Из ових података видимо да се помињу и почетком 18. века извесна села која се и данас налазе у Ресави, али још увек не сва која данас постоје. Све ово потврђује да је и поред великих пустошења и пресељавања становништва крајем 17. века и касније, у крајеве преко Саве и Дунава у овој области ипак остао један део становништва које се данас у њој и јавља као „стариначко“. Разлог томе је свакако што је Ресава унеколико била заштићена Великом Моравом која је одвајала од Цариградског друма као важне комуникације поред које је турски зулум био најжешћи. Крајем 18. века, 1788. године, из спискова војника који су се налазили у чети Коче Анђелковића могу се наћи и имена неких данашњих ресавских села из којих су били поједини војници.⁴⁹

И поред више помена ресавских села и њених становника у периоду турске и аустријске окупације тешко је утврдити насељеност Ресаве, састав и етнички однос становништва. Ни један историјски извор не даје нам довољно материјала да у том смислу доносимо дефинитивне закључке. Оно што је сасвим поуздано то је да се за време прва два века турске владавине, током 15. и 16. века, из ове области исељавало средњовековно становништво на север и насељавао сточарски живаљ из поменутих јужних и југозападних области наше земље. Становништво се током наредна два века, тј. током 17. и у првој половини 18. века, пресељавало даље на север, преко Саве и Дунава, остављајући свакако за собом изванредан проценат насељеника, а што се види из континуитета насељености помињаних села у Ресави. Поставља се питање да ли је досељено становништво са југа поред српског затекло и влашко становништво у Ресави, тј. оно које потиче још из времена средњовековне Србије. На ово питање према досадашњим резултатима истраживања источне Србије не може се дати егзактан одговор, мада је несумњиво у етиогенези заступљена и влашка компонента, која не мора бити само аутохтона већ и пренета досељавањима са југа. Колико је сложено ово питање може нам послужити пример села Суботице. Оно се константно помиње од сред-

⁴⁵ Стојан Новаковић, *Село*, Глас СКА, XXIV, Београд 1891. 205, напомена 1

⁴⁶ Исто

⁴⁷ Ст. Новаковић, *Хаџи-Калфа или Фатиб-Челебија, турски географ XVII века*, Споменик XVIII, СКА, Београд 1892, 69

⁴⁸ Исто, 69

⁴⁹ Д. Пантелић, наведено дело, 142

њег века као главно насеље у Ресави, а данас је насељено влашким становништвом. По Ст. Мијатовићу Суботица је била српско село које су данашњи Власи населили пре два века и касније, тј. у време кад су населили и друга насеља у источној Србији. Затечени Срби, уколико се нису сви одселили, помешали су се са новим досељеницима и асимиловали.⁵⁰

*
*   *

Период од краја аустријске окупације (1739. године), тј. од средине 18. века, па негде до половине 19. века, представља време најинтензивнијег насељавања Ресаве српским и влашким становништвом. У ствари, савремена етничка слика северне Србије формирана је после 1740. године до половине 19. века.⁵¹ Каснија померања и насељавања нису била од већег значаја за општу композицију становништва у Ресави.

За ово најинтензивније време насељавања Ресаве Ст. Мијатовић констатује следеће: „За време аустријске окупације почели су целу Србију, а нарочито њене северне крајеве насељавати досељеници из разних крајева. Срби су се насељавали из јужних и источних крајева. Веће слободе и повољне економске прилике у Србији, насељавања Шипгара у опустеле крајеве на југу и бивше центре српске средњовековне државе, изазвали су поновно кретање српског становништва са југа на север. Тако се може протумачити и долазак Косоваца у Ресаву којих и данас има у знатном проценту. У ово исто време у Ресаву су се населиле и неке Румунске (Влашке — пр. аутора) породице из ердељског Баната“.⁵² То би био први период досељавања данашњег становништва. Други период насељавања, према истом писцу, обухвата време између првог и другог српског устанка кад су Срби из још неослобођених крајева похитали у слободну Србију. Овај период насељавања био је интензивнији од претходног.⁵³ Трећи период насељавања ресавског становништва пада у време другог српског устанка и касније.⁵⁴ Према Мијатовићу за време ова три периода данашње становништво Ресаве доселило се укупно са 510 родова, а 101 род је по њему већ био ту од раније насељен и сматра их за стариначке, док је за 80 родова констатовано да су непознатог порекла.⁵⁵ Тридесетих година овог века, кад је Мијатовић завршио своја истраживања, укупно је у Ресави живело 611 родова. Од укупног броја насељених родова, са родовима непознатог порекла, српских родова би требало да буде укупно 445 према 65 влашких. Стариначке родове у овом случају нисмо узимали у обзир јер их ни Мијатовић није издвојио према етничкој припадности.

⁵⁰ Ст. Мијатовић наведено дело, 223, Т. Р. Борђевић, наведено дело, 90 и даље.

⁵¹ Историја народа Југославије II, 1297. Ово утврђују проучавања Ј. Цвијића (Балканско полуострво) а за Ресаву истраживања Ст. Мијатовића у наведеном делу, 162.

⁵² Ст. Мијатовић, наведено дело 163

⁵³ Исто

⁵⁴ Исто

⁵⁵ Исто, 164 и 165

Српско становништво према родовима доселило се из следећих области:

— Тимочке Крајине и Видинске области — — —	111	родова
— Са Косова — — — — — — — — —	68	„
— Јужног Поморавља (Јужна Србија, Ђупријска околина, околина Параћина, околина Јагодине (Светозарева), околина Ниша, околина Врања и Лесковца, околина Крушевца, околина Алек- синца) — — — — — — — — —	153	„
— Динарских крајева (Херцеговина, Црна Гора, околина Крагујевца, са Копаоника, Стари Влах)	12	„
— Северна Србија и Срем — — — — — — — — —	11	„
— Из разних крајева (Пирот, Македонија, Албанија, Хрватска) — — — — — — — — —	10	„

Влашки досељеници доселили су се из следећих области:

— Из Хомоља и околине Пожаревца — — — — —	42	рода
— Ердеља — — — — — — — — — — —	18	„
— Мађарске — — — — — — — — — — —	4	„
— Баната — — — — — — — — — — —	1	„

Старинци и родови непознатог порекла

— Старинци — — — — — — — — — — —	101	род
— Непознатог порекла — — — — — — — — — — —	80	род. ⁵⁶

Из овог прегледа се види да знатан број српских родова потиче из старог ђупријског округа, околине Параћина, Јагодине итд. Међу тим родовима има сигурно доста и оних који су се постепено пресељавали са Косова док нису дошли у Ресаву. У ствари и досељеници из Поморавља су делом Косовци, јер су области у доњем току Западне Мораве и на левој обали Велике Мораве етапне области пресељавања косовског становништва.⁵⁷ Према томе излази да у укупном збиру српско становништво највише потиче са Косова. Други по броју родова су досељеници из Тимочке Крајине, које је Мијатовић, не убрајајући и део Поморавца у Косовце, ставио на прво место.⁵⁸ Међутим, посебно пада у очи чињеница да постоји велики број родова који су означени као стариначки или непознатог порекла, преко којих не треба лако прећи. Њихов однос је према досељеницима за које је утврђено порекло 1 : 3,4. Старинци су свакако потврда више да је у Ресави и поред бројних и честих смена становништва ипак увек остајао један проценат становника, што значи да је Ресава континуирано била насељена. На основу овога поставља се питање ко су ти старинци, да ли су то Срби или Влаши? Према подацима које нам Мијатовић даје у одељку где је описао посебно свако село излази да тих старинаца има и међу српским и међу влашким становни-

⁵⁶ Исто, 164.

⁵⁷ Ј. Цвијић, *Балканско Полуострво*, Београд 1922, 228

⁵⁸ Међу тимочким досељеницима најинтересантија је компактна група из Великог Извора код Зајечара данас настањена у селу Дубљу. Они се још увек издавају од осталих српских села језиком, интензивним повртарством,

штвом.⁵⁹ Он на ово није обратио довољно пажње, мада је био у повољнијој ситуацији јер је народна традиција о пореклу у његово време била свакако боље очувана. Данас се методом интервјуа може још врло мало сазнати о пореклу становника у Ресави, а извори су оскудни, што је већ напред изложено.

За влашке родове Мијатовић сматра да су се касније доселили па каже: „У области живе Срби и Румуни. Срби су у већини, пре су се доселили и заузели боље положаје. Румуни су се доцније доселили и то понајвише за време турске владавине.“⁶⁰ Како су могле влашке породице касније да се населе од српских ако су дошле за време турске владавине, кад знамо да се већина данашњих српских насељеника доселила пред крај или после турске окупације, крајем 18. и почетком 19. века? Ово своје тврђење Мијатовић је свакако засновао на мишљењу Тихомира Борђевића који је Влахе источне Србије назвао Румунима и покушао њихово порекло да објасни доста једнострано, пресељавањем Срба у Румунију где су се они романизовали и поновно враћали у Србију.⁶¹ Заправо и међу Власима, како је то већ напред поменуто, као и међу Србима има старијих досељеника и вероватно старинаца као и нових досељеника који знају своје порекло. Сигурно је једно да је највећи број ипак досељен отприлике у исто време кад и Косовци или нешто касније.⁶² Али проблем њиховог порекла и етногенезе није ни издалека тако једноставан како се то раније мислило.⁶³ Истину треба тражити у специфичним етничким процесима на Балканском полуострву. Источна Србија је у ствари територија која је у етничком погледу у многочему изузетна. Она се и географски и културно везује за карпатско подручје и обратно. Једна од основних карактеристика овог подручја између осталих, је и њено становништво које је по генези једним делом свакако стариначко јер води порекло још из ране трако-словенске симбиозе.⁶⁴ Како је Ресава интегрални део тог ширег географског и културног подручја, то је и њено данашње влашко становништво, као и део српског, у ствари у њој староседелачко, с том разликом што се оно сељакајући се унутар те шире области у Ресаву насељавало у разним временским периодима. Према томе, насељавање

ношњом, обичајима, доскорашњим брачним везама скоро искључиво само између себе и др. Дубљани су се доселили крајем 18. и у првим годинама 19. века. У арачком списку из 1818. године пронађеном у манастиру Врачешници помиње се село Дошљац у непосредној близини Свилајнца, за чије становнике Ст. Мијатовић мисли да су касније основали данашње село Дубље. Суседи Дубљане називају Бугарима. — (Ст. Мијатовић, наведено дело 168 и 205). Летопис државне народне школе у Дубљу (рукопис) до 1940. године водио управитељ школе Драгослав Новаковић, а касније други учитељ који се није потписао. Препис рукописа налази се у Архиву рукописне грађе у Етнографском музеју у Београду).

⁵⁹ Ст. Мијатовић, наведено дело, 185 и даље.

⁶⁰ Исто, 167.

⁶¹ Т. Р. Борђевић, *Кроз наше Румуне и исти, Из Србије кнеза Милоша*, 90 и даље.

⁶² Упор. Ј. Цвијић, наведено дело, 98 и Т. Р. Борђевић, *Из Србије кнеза Милоша*, 90 и даље.

⁶³ Т. Р. Борђевић, *Кроз наше Румуне и исти Из Србије кнеза Милоша* на озн. месту.

⁶⁴ S. Kulišić, *Niektoré zhody v kultúre Srbov a karpatských Slovanov*, Slo-

Влаха у источној Србији представљало би унутрашње кретање у оквирима ширег карпатско-балканског региона условљеног историјским приликама. За ово становништво код нас су употребљавана два назива: Власи и Румуни. Стварањем румунске националне државе њено име утицало је и на називање овог становништва од стране неких писаца.

Упоређујући наведене Мијатовићеве резултате са другим подацима излази да су оправдане тврдње по којима је Ресава најинтензивније насељавана после другог српског устанка. У време првог и другог српског устанка нарочито су страдали погранични крајеви. Али, успостављеним миром 1815. године, становништво Србије почело се, не само природно множити, већ се знатан број досељавао из Турске. Јагодински округ, у којем је била и Ресава делимично заклоњена од турских зулума зато што је Морава одвајала од Цариградског друма, био је у току двадесет наредних година најгушће насељен део Србије.⁶⁵ Из средине 19. века имамо и изванредан број спискова у којима се помињу нека данашња ресавска села а која су припадала манастиру Манасији. У 1837. години манастир је имао ова села: Двориште, Језеро, Ресавица горња и доња, Буковац, Бељајка, Деспотовац и Витанце.⁶⁶ У 1866. години манастир су припадала ова села: Војник, Буковац, Милива, Витанце, Бељајка, Кованица, Језеро, Поповњак и Ресавица,⁶⁷ а 1882. године: Буковац, Бељајка, Деспотовац, Витанце, Дражмировац, Милива и Трућевац у којима је живело 3949 становника.⁶⁸

Према свим постојећим подацима сва данашња ресавска села била су већ формирана током 19. века. Тако Вук Караџић у препису харачких тефтера Њупријске нахије од свих насељених места у данашњој Ресави не спомиње само села Поповњак, Буринац, Роћевац и Мачевац,⁶⁹ Иста ова села постојала су свакако и раније (на пример Мачевац), а средином 19. века М. Б. Милићевић их непосредно наводи.⁷⁰

Током наших истраживања дошли смо до закључка да од почетка нашег века до данас није било неких значајнијих промена у композицији становништва нити је било већих досељавања. Нови досељеници у рударском базену (РЕМБАС) из разних крајева наше земље нису тако бројни да би битно утицали на промену етничке структуре. Промене у култури у данашњим условима зависе много више од просвете, масовних средстава комуникација и савремених друштвених односа, него од појединачних насељеника — радника, занатлија и других стручњака. Изједначавање становништва се највише

venský Národopis XI, 4, Bratislava 1963, 574—578; Упор. Т. Р. Вукановић, *Les Valaques, habitants autochtones des pays balkaniques*, L'Ethnographie, Paris 1962, 11 и даље; Историја народа Југославије I, 92

⁶⁵ Владимир Јакшић, *Густина насељености Србије*, Гл. србског ученог друштва, књ. XXXI, Београд 1871, 108—109.

⁶⁶ Драгољуб Јовановић, *Манастирско непокретно имање*, Гл. србског ученог друштва, књ. 62, Београд 1885. 208.

⁶⁷ М. Б. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гл. србског ученог друштва, књ. XXI, Београд 1867. 90.

⁶⁸ Б. Јовановић, наведено дело, 208.

⁶⁹ По М. Б. Милићевићу, *Кнежевина Србија*, Београд 1876. 1136.

⁷⁰ Исто.

врши унутрашњим миграцијама сељењем из села у село и из села у варошице и међусобним брачним везама. Развој рударства у горњој Ресави и нешто прерађивачке индустрије у доњој Ресави утицао је да се један део становништва пресељава у урбанизована насеља. Подаци о кретању становништва у Деспотовцу речито о томе говоре. У 1948. години било је 1879 становника, а у 1962. години 2620 становника. Стално досељавање нових досељеника ипак је знатно мање од појаве тзв. дневних миграција радника из свог места становања у место где раде. Запажа се и тежња за одсељавањем у веће индустријске центре, као и одлазак на рад или исељавање у Француску и друге земље. Само из села Грабовца у 1963. години отишло је 42 особе. Ови последњи своја имања остављају робацима да их привремено обрађују, узимају принос и плаћају порез.

Праћење присуства раније фиксираних породица у време испитивања Мијатовића и данас, што смо себи такође ставили у задатак, било је отежано појавом добијања презимена од дединог имена.⁷¹ Контролом порекла породица и ранијих њихових презимена, односно утврђивањем назива родова, успели смо да сазнамо да су углавном све раније фиксиране породице — родови и данас у селима у којима их је Мијатовић нашао само често са другим презименом. Утврђивање имена старих породица отежава и раширен обичај призећивања — матрилокални брак. Данас је овој појави свакако узрок економски и демографски. Већи број породица има 1 до 2 детета, често само женска. Јединици се доводи муж у кућу. Зет задржава своје презиме, што раније није увек био случај,⁷² и тако долази до померања родова односно до појаве нових породица којих у селу раније није било. Колико је појава призећивања обична најбоље илуструје податак да у неким селима има и преко 10% таквих бракова.⁷³

МЕБУСОБНИ ЕТНИЧКИ ОДНОСИ

По подацима које нам је посредно пружио Мијатовић и на основу наших истраживања можемо показати низ примера о етничком мешању српског и влашког становништва.

У селу Брестову породица Кумрића или Кумбрића била је влашка, али је потпуно посрбљена. У Брестово су се доселили из Суботице у 19. веку. Са породицом Кумрића у Суботици, који су Власи, сматрају се за један род.⁷⁴ У Буковцу род Стојковића суседи сматрају

⁷¹ Н. Пантелић, *Село и породица*, Гл. етнографског музеја у Београду књ. 25, Београд 1962.

⁷² Исто, 111; упор. и Ш. Кулишић, *Матрилокални брак и материнска филијација у народним обичајима Босне и Херцеговине и Далмације*, Гл. земаљског музеја, Сарајево 1958, 51 и исто (допуна), Сарајево 1959, 307.

⁷³ На основу података добијених из спискова месних канцеларија из општина Деспотовац и Свилајнац. Спискови садрже податке: попис породица са означеним бројем мушких и женских чланова, број запослених, славу породице, домазете у селу, време досељавања после другог светског рата, и неке примедбе шефова месних канцеларија. Спискови се налазе у Архиву рукописне грађе у Етнографском музеју у Београду.

⁷⁴ Ст. Мијатовић, наведено дело, 189.

Власима, мада они за себе сматрају да су Срби.⁷⁵ У селу Витанци род Јанкуљевића—Бугарчића, који се доселио из Тимока, некада је био влашки.⁷⁶ У селу Дворишту породица Јојкића пресељена из Хомоља била је влашка, па се посрбила. У истом селу је и род Стефановића, досељен из Хомоља, такође био влашки, данас потпуно асимиливан. Трећина села Дворишта били су Власи. Међутим, данас мало ко зна које су породице биле влашке.⁷⁷ У Липовици је род Радуловића — Новаковића, досељен из Хомоља, својевремено био влашки. У истом селу влашког порекла су и Миликовци.⁷⁸ У Медвећи род Предића који се доселио из Породина пожаревачког били су Власи.⁷⁹ У Пањевцу стариначки род Ујешевци био је влашки, међутим данас је посрбљен.⁸⁰ У истом селу Петровићи — Бежунари, насељени из Црне Реке, посрбили су се.⁸¹ Борђевићи из Роанде, порелком из Хомоља, примили су све српско.⁸² У селу Роћевцу породица Илића, досељена из Хомоља, и Радивојевићи, чији је предак призећен из Проштинца, били су Власи.⁸³ Породица Влашковића данас је српска, а пореклом је влашка из Проштинца.⁸⁴ У Медвећи постоји влашка мала. Назив је дошао по Власима који су данас посрбљени. Влахиње из села Суботице радо се удају за Србе у друга околна села. У 1963. години две су се удале у село Роанду, а једна у Медвећу. У село Седларе у току неколико последњих година призетила су се четири Влаха. У селу Луковици има неколико Влахиња из Бобова. Сличних примера има у другим селима. У Суботици род Србуловића, за које се не зна одакле су, вероватно су били Срби па су се повлашили. Род Борђевића досељен као српски из Кованице потпуно је повлашен. Илићи — Туфегџићи доселили су се чак из врањске околине и као Срби такође су повлашени.⁸⁵ Гаврило Мићић из Седлара оженио се Влахињом 1900. године. Син му се такође оженио Влахињом из Суботице, а и ћерка му се удала за Влаха. Гаврило не говори влашки, али му зато деца и унуци сасвим добро говоре влашки. Љуба и Милан Глигоријевић Срби из Тропоња дошли су на мираз у Суботицу. Њихови потомци се одевају као Власи. Љубомир Барић из Медвеће оженио се у Суботици Влахињом, син му се потпуно повлашио и оженио Влахињом. У селу Мачевцу род Траиловића — Тривуновића пореклом је из Тетова, потпуно је повлашен.⁸⁶ Род Ђосића у Бобову, који је досељен као српски из Тимока, такође је повлашен.⁸⁷ У селу Витежеву род Пушњаци досељен из Кушијева као чисто српски касније се повлашио.⁸⁸

⁷⁵ Исто, 190.

⁷⁶ Исто, 193.

⁷⁷ Исто, 202.

⁷⁸ Исто, 214.

⁷⁹ Исто, 218.

⁸⁰ Исто, 220.

⁸¹ Исто, 220.

⁸² Исто, 227.

⁸³ Исто, 228.

⁸⁴ Исто, 232.

⁸⁵ Исто, 233—234.

⁸⁶ Исто, 217.

⁸⁷ Исто, 187.

⁸⁸ Исто, 194.

Интересантно је да су званични подаци о бројном односу Срба и Влаха, као што смо већ раније рекли, постојали средином 19. века, али се касније уопште више не јављају у статистикама. Користећи те податке износимо да је 1846. године у ћупријском округу који су сачињавали срезови деспотовачки (данашња општина Деспотовац), ресавски (данашња општина Свилајнац) и параћински живело 35.573 Срба, 7.348 Влаха и 620 Цигана. Године 1866. Срба је било 45.393, Влаха 9.827, Цигана 668.⁸⁹ Према последњим статистичким подацима у Ресави је живело укупно 66.177 становника. Од тога, према нашим израчунавањима, пошто званичне статистике не дају број Влаха, ових у Ресави има око 10.000 или 12% у односу на целокупан број становника.

Истраживања порекла и састава становништва у Ресави само су део истраживања народне културе у источној Србији. Тек целокупна проучавања народне културе и порекло становништва источне Србије моћи ће да дају одговор на питања о многоструким утицајима једне етничке групе на другу и свим мостовима који их спајају. Ово становништво се по својим културним особинама знатно приближава. Међусобни утицаји су интензивнији у селима где су живели или су још увек заједно Срби и Власи, нпр. у Дворишту, Језеру, Тропоњу, Витежеву и др. Разумљиво је да је српско и влашко становништво више задржало својих специфичних културних особина у селима у којима живе посебно.

Изнети примери међусобних етничких односа дају нам могућност за објашњавање сличних процеса који су се одигравали на територији Балканског полуострва у прошлости,⁹⁰ посебно у средњем веку, што за нашу етнологију може бити од знатног интереса.

⁸⁹ М. Б. Милићевић, *Кнежевина Србија*.

⁹⁰ Упор. Ш. Кулишић, *Трагови архаичне родовске организације и питања балканске словенске симбиозе*, Библиотека етнологског друштва Југославије 5, Београд 1963. посебно од стране 84 и даље.

Dr. Miroslav Draškić
Nikola Pantelić

CONSIDERATION ON POPULATION IN THE RESAVA REGION

The authors consider the population and ethnical relations in the Resava region — one of the numerous geographical areas of East Serbia, which extends along the river of the same name.

The region has a mixed population: the Serbian population speaking the Kosovsko—Resavski dialect; and the Wallachians with two languages, speaking Serbian and provincial Rumanian. There are 66,177 inhabitants in this area. Of these, according to the authors' evolution, about 10,000 (12%) are Wallachians.

On these basic data the authors have tried to answer the following questions: Was the Resava region continuously populated through history and to what ethnical group did its inhabitants belong? Where did today's inhabitants come from and what period? What were the ethnical and cultural relations between the Serbs and the Wallachians?

On the basis of general ethnological knowledge concerning the population and culture of Serbia in the Middle Ages, the authors point out that Resava was populated by Slav peoples, i. e. by Serbians. But in view of the evidence, afforded by certain data, they state that the ancient Romanized population must have played some part in the ethnical composition of this population.

An exact reply regarding the ethnical structure of the population in the Resava region during the Turkish domination (from the XVth to the middle of the XVIIIth century) cannot be given. Following the Turkish invasion, the Serbian population retreated to the north, and the new population came from the south. The Wallachian component is visible in this period.

The period from the mid-XVIIIth to the mid-XIXth century witnessed the most intensive colonization of the region of Resava by Serbians and Wallachians. The immigrants, however, found there a certain number of ancient inhabitants. On the basis of this fact the authors conclude that the Resava region was continuously populated. The Serbs originated from Kosovo, Pomoravlje and Timočka Krajina, and the Wallachians from Erdelj and Homolje.

With regard to the ethnogenesis of this region, the authors think that this problem is not so simple, and that the solution should be sought in specific ethnical processes on the Balkan Peninsula. East Serbia is geographically and culturally bound to the Carpathian region. One of the basic characteristics of this area is that the genesis of this population is very old, originating from the early Tracian—Slavic symbiosis.

At the end of the article the authors present data on contemporaneous ethnical relations, and point out that studies of folk-culture and of the origine of the population of East Serbia may provide the answer to the question of the influence of one ethnical group on the other, and to other resemblances. Such mutual influences may explain similar processes which took place in the Balkan Peninsula in the past